

Nr 290.

Av herr **Welin**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående
åtgärder till motarbetande av ungdomens förvildning.

En av tidens mest sorgliga företeelser är den förvildning bland ungdomen, som ingen kan undgå att iakttaga. På den rena landsbygden är den visserligen ännu knappast märkbar. Lantlivet är både materiellt och andligt taget ofantligt sundare än stadslivet. Men i städer och större samhällen på landsbygden ger den sig tydligt tillkänna, och i de största städerna är den fruktansvärd.

För närvarande visar sig denna förvildning allra mest i den massa stölder, som dagligen förekomma. Dessa stölder torde nog i enstaka fall begås af nöd eller för att öka det svaga uppehälle man äger, men de torde i de ojämförligt flesta fallen begås, för att förövaren med de åtkomna penningarna skall få tillfälle till en del nöjen och njutningar, som nog ofta äro av osund och sedefördärvande art. På samma gång som dessa nöjen och njutningar, åtminstone till en del, är uttryck för ungdomens förvillade syn på åtskilliga av livets förhållanden, bidraga de till ungdomens ytterligare förvildning.

Till sådana nöjen och njutningar hör t. ex. tobaksförbrukningen, vilken för närvarande tagit en oerhörd omfattning just bland de unga. Så ha vi de ofta råa dansnöjena och hand i hand med dessa den lösliga uppfattningen på det sexuella området. Inte minst på detta sista område visar sig den sedliga urartningen. Jag behöver endast erinra om det starkt växande antalet utomäktenskapliga barn, som till en mycket stor del kommer på ungdomliga föräldrars räkning.

Mot 1,000 ej gifta kvinnor svara barnaföderskor på 15—20 år med barn utom äktenskapet:

1901	8,99	1908	11,91
1902	9,36	1909	12,93
1903	8,95	1910	12,47
1904	9,35	1911	12,85
1905	10,08	1912	13,62
1906	10,76	1913	13,49
1907	11,51	1914	14,21

Detta visar en stark tillväxt. Om de utomäktenskapliga barnens fäder upplyser statistiken ingenting.

I samband med denna löslighet i de sedliga begreppen stå de många våldtäktsbrotten, som ofta förövas av unga förbrytare.

Bland många andra exempel, som vore att framdraga rörande ungdomens förvildning, må ytterligare endast nämnas den allt vanligare frigjordheten från respekt för lagar och myndigheters föreskrifter.

Onekligen härskar det sålunda på synnerligen många håll bland de unga den största begreppsförvirring om »mitt och ditt», om det sedliga livets förpliktelser och om samhällets krav på individen.

Denna förvildning har visat sig särdeles stor under de allra sista åren. Detta har också medfört, att ungdomsfängelserna och uppfostringsanstalterna blivit alldeles öfverfyllda. Ur en tidning för den 30 november 1917 vill jag anföra följande:

»Något som ej kunnat undgå att väcka allmän uppmärksamhet och allmänt bekymmer är den starka ökningen av unga förbrytare i åldern 15 till 20 år. Sålunda har Skyddsvärnet, vars verksamhet går ut på att rädda och upprätta sådana som tidigt kommit på avvägar, under det senaste året haft en oerhört ökad arbetsbörda. Statens tvångsuppfostringsanstalt vid Bona hyser för närvarande inemot dubbelt så många pensionärer som den är avsedd för och bekvämt kan rymma, och de särskilda statsfängelserna för ungdom ha knappast några utrymmen kvar. Planen att sammanföra de yngre och för förbättring ännu mottagliga brottslingarna i särskilda fängelser började realiseras 1913. Av flera skäl ansågs Uppsalafängelset som det lämpligaste för ändamålet. Det rymmer 66 fångar, men blev snart för litet. Man gjorde då även Gävlefängelset med 93 celler till ungdomsfängelse, men även detta visade sig snart för litet. Från april i år har också Linköpings fängelse med sina 102 celler tagits i anspråk. Vid slutet av oktober månad hyste fängelset i Uppsala 64 unga fångar, i Gävle 70 och i Linköping 76. De båda sistnämnda fängelserna inrymma jämväl ett par tiotal äldre fångar vardera. Som en jämförelse kan nämnas

att antalet fångar, äldre och yngre, vid samma tidpunkt år 1912 i samma fångelser utgjorde respektive 48, 38 och 84.»

Sedan detta skrevs, har antalet unga förbrytare ytterligare ökats.

Ur en skrivelse från magistraten i Stockholm av den 11 januari 1918 till Stockholms stadsfullmäktige meddelas, att brottsligheten ökats enormt under kristiden. Till rådhusrätten remitterades år 1913 699 mål, 1914 1,023 mål, 1915 1,061 mål, 1916 1,221 mål och år 1917 1,858 mål, således bortåt tredubbling.

Regeringen har i dagarna tillställt samtliga länsstyrelser en cirkulärskrivelse, i vilken, med anledning av det stora antalet minderåriga förbrytare, som för närvarande är intaget på statens uppfostringsanstalt på Bona samt på diakonissanstaltens skyddshem i Viebäck, framhålles, att mottagande under den närmaste tiden av ytterligare sådana förbrytare på dessa anstalter är förenat med största svårigheter.

En synnerligen anmärkningsvärd omständighet är i detta sammanhang att påpeka, nämligen att antalet äldre förbrytare sjunker, medan de unga förbrytarnas antal växer, och detta desto mer ju längre ned i åldersgrupperna man går. Det har sålunda på den sista tiden skett en stark förskjutning av brottslighet ned mot 15-årsåldern. I straffängelset i Gävle voro de äldre fångarna 720 år 1914, 629 år 1915, 485 år 1916 och 300 (beräknat) år 1917. Samtidigt var antalet av dem, som voro under 20 år, 34 år 1914, 42 år 1915, 38 år 1916 och 51 år 1917.

Denna under de sista åren ökade brottslighet har naturligtvis till stor del sin ekonomiska och psykologiska förklaring i vissa tidsförhållanden, som sammanhånga med kriget och kristiden, men den är visst icke enbart en krigstidsföreteelse. Ett sjunkande på ordningens, laglydnadens och sedlighetens område har kunnat iakttagas åtminstone för de sista årtiondena och kan lätt, beträffande de grupper, som ligga över den kriminella ansvarighetsgränsen, med siffror uppvisas. Denna omständighet gör företeelsen så mycket mer bekymmersam och behandlingen av densamma så mycket svårare.

Vore det endast fråga om en kristidsföreteelse, kunde man ha hopp om, att den skulle försvinna med kristidens slut, men lika väl som förvildningen givit sig tillkänna före krisen, så skall den ock fortfara efter dennas slut, om också måhända under lindrigare former.

Då det blir fråga om åtgärder mot det onda, ligger det nära till hands att tänka på, vad som kan göras, för att skolans fostran och under-

visning verkligen skall nå alla barn så effektivt som möjligt. Jag tänker i detta fall närmast på folkskolan.

Det är ett känt förhållande, att många barn i stor utsträckning, under allehanda förevändningar, hålla sig undan från undervisningen. Men skolkare bliva lätt förbrytare, särskilt i städerna, där barnen under sin bortovaro från skolan få rikliga tillfällen att lära det som är ont. Myndigheterna böra därför sörja för, att skolkarehem alltid finnas för lämpliga områden.

Den i 48 § av folkskolestadgan medgivna rätt för lärjunge i folkskola, som av fattigdom hindras att begagna undervisningen, till dess han genomgått den bestämda lärokursen, att lämna skolan, bör helt upphävas. I detta fall bör det vara samhällets plikt att lämna föräldrarna all den hjälp, som erfordras, för att barnen skola kunna fortsätta sin skolgång, så länge som erfordras.

Tiden närmast efter den slutade skolgången har träffande blivit kallad »en död period för otaligt många barn i fråga om lämplig sysselsättning, särskilt i städerna». Barnavårdsnämnderna borde därför erhålla en större befogenhet än nu, t. ex. att ingripa mot dem, som äro i en ålder av 15—18 år. Det torde böra tagas i övervägande, om det icke vore lämpligt omorganisera dessa, så att de finge en likartad uppgift med de amerikanska barndomstolorna, vilka visat sig vara mycket ändamålsenliga och därför erhållit snarlika efterföljare i Australien och de flesta av Europas stater.

Barnens fostran är i synnerligen hög grad beroende på hemmen, men tyvärr är det mycket ofta så, att dessa sakna möjlighet att handhava en rätt uppfostran, och det är svårt att genom lagstiftningen påverka dem. Dock torde det kunna föreskrivas, att de möten mellan föräldrar och skolans målsmän, som nu emellanåt förekomma, bliva obligatoriska. Vid dessa kunde spörsmål, som stå i samband med ungdomens förvildning, ihärdigt tagas upp och hemmens fostran som en plikt mot de unga och samhället starkt framhåvas.

För att stödja och hjälpa hemmen, där så erfordras, och för att omhändertaga värlösa, föräldralösa och eljest illa ställda barn bör staten kraftigt ekonomiskt understödja alla anstalter, som arbeta i denna riktning, såsom barnkrubbor, barnhem, skyddshem, arbetsstugor och lärlingshem m. fl. Ungdomsklubbarna, där man särskilt lägger an på att uppodla de ungas självverksamhet och självdisciplin, böra även erhålla statens understöd.

Naturligtvis bör man icke försumma att i tillräckligt antal upprätta

förbättringsanstalter, som upptaga redan urspårade ungdomar. Detta är av stor vikt därför, att det visat sig, att ett ofantligt stort antal låter förbättra sig. Exempelvis må nämnas, att av dem, som intagits vid åkerbrukskolonien Hall genom barnavårdsnämnders försorg och sedermera blivit utskrivna t. o. m. 1916, endast 7,65 % av hela antalet sedermera blivit för brott straffade, vadan sålunda omkring 92 % icke återfallit i brott utan räddats åt samhället. Men även ur den synpunkten behöves ett fullt tillräckligt antal förbättringsanstalter, att verkligt dåliga ungdomar därigenom förhindras att utöva ett fördärvbringande inflytande i sin omgivning. Ur denna synpunkt är det därjämte angeläget, att utackorderings-systemet så långt som möjligt undvikes, och att erforderligt antal skyddshem i stället upprättas.

Och staten själv, sålunda icke endast landsting, kommuner och enskilda, bör upprätta skyddsuppfostringsanstalter. Enligt uppgift i Social Tidskrift 1917 sid. 435 är Sverige det enda land i Europa — Turkiet, Serbien och likartade länder inberäknade — där staten själv icke äger en enda anstalt för sådan ungdom, som begått brottsliga handlingar före uppnådd kriminell myndighetsålder.

F. ö. är det anmärkningsvärt, att ingen som helst lagstiftning finnes för dem, som befinna sig i åldern 15—20 år, så vitt de icke begått en brottslig handling. Här finnes en lucka, som behöver fyllas, och detta ju förr desto hellre.

Det här omhandlade spörsmålet erfordrar en omsorgsfull utredning. Därvid torde sådana förslag som de ovan anförda böra tagas upp till prövning, men därjämte finnas förvisso många andra åtgärder att bringa under överbägande. Då emellertid en utredning av detta slag endast kan verkställas genom Kungl. Maj:ts försorg, tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen ville besluta att till Kungl. Maj:t ingå med anhållan, att Kungl. Maj:t behagade verkställa utredning angående lämpliga åtgärder att motarbeta den allt starkare framträdande förvildningen bland ungdomen, såsom inrättandet av skolkarehem, upphävandet av 48 § i folkskolestadgan, barnavårdsnämndernas reformering, införande av obligatoriska föräldramöten, understöd åt anstalter som taga hand om ungdom, en kraftig utveckling av skyddsuppfost-

Motioner i Andra kammaren, Nr 290.

ringsanstalterna jämte annat, som kan befordra ändamålet, samt vidtaga och eventuellt för riksdagen förelägga förslag till de åtgärder, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 5 februari 1918.

S. Welin.
